

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike izradilo je prednacrt Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom

ZAKON O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI, OSPOSOBLJAVANJU I ZAPOŠLJAVANJU LICA SA INVALIDITETOM

I – OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i zapošljavanje lica sa invaliditetom smanjene radne sposobnosti (u daljem tekstu: lica sa invaliditetom), osnivanje i djelatnost ustanova, privrednih društava i drugih pravnih lica koja se bave profesionalnom rehabilitacijom i zapošljavanjem lica sa invaliditetom, osnivanje i rad Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom (u daljem tekstu: Fond) i druga pitanja u vezi profesionalne rehabilitacije, osposobljavanja i zapošljavanja lica sa invaliditetom.

Član 2.

Profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i zapošljavanje lica sa invaliditetom je od posebnog javnog interesa i spada u oblast socijalne zaštite.

Član 3.

Lice sa invaliditetom, u smislu ovog zakona, je lice kod kojeg postoji tjelesno, čulno ili mentalno oštećenje koje za posljedicu ima trajnu ili privremenu, a najmanje 12 mjeseci smanjenu mogućnost rada i zadovoljavanja ličnih potreba u svakodnevnom životu.

Lice sa invaliditetom iz stava 1. ovog člana, je lice čiji invaliditet, u odnosu na sposobnosti lica bez invaliditeta, jednake ili slične životne dobi, jednakog ili sličnog obrazovanja, u jednakim ili sličnim uslovima rada, na jednakim ili sličnim poslovima, ima za posljedicu trajnu ili privremenu, a najmanje 12 mjeseci smanjenu mogućnost radnog osposobljavanja i zaposlenja na tržištu rada pod opštim uslovima, te očuvanja posla i napredovanja u poslu.

Član 4.

- Lice sa invaliditetom, u smislu ovog zakona, je i
1. lice sa invaliditetom, korisnik novčane naknade do zaposlenja, koje je to pravo ostvarilo na osnovu propisa o socijalnoj zaštiti;
 2. lice sa promjenjenom radnom sposobnošću prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju;
 3. lice koje je ostvarilo pravo na profesionalnu rehabilitaciju prema propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata;
 4. učenik s teškoćama u razvoju i učenik s većim teškoćama u razvoju prema propisima o srednjem obrazovanju;
 5. lice sa invaliditetom starije od 21 godine, koje pravo na profesionalnu rehabilitaciju ili rad ne može ostvariti prema prethodnim tačkama ovog člana.

Član 5.

Invaliditet i smanjenu radnu sposobnost lica u smislu čl. 3, i 4., ovog zakona utvrđuje nadležni stručni organ za ocjenu invaliditeta, odnosno radne sposobnosti, po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, o vojnim invalidima, civilnim žrtvama rata i drugim propisima o zaštiti lica sa invaliditetom.

Postupak utvrđivanja invaliditeta i smanjene radne sposobnosti pokreće se na zahtjev lica sa invaliditetom, odnosno njegovog zakonskog zastupnika ili staratelja. Inicijativu za podnošenje zahtjeva za pokretanje tog postupka mogu dati nadležni doktor medicine u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, roditelj, socijalni radnik, defektolog, psiholog i poslodavac.

Član 6.

U postupku rješavanja o zahtjevu za utvrđivanje invaliditeta i smanjene radne sposobnosti i priznavanje prava po ovom zakonu, primjenjivaće se Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH”, br.2/98 i 48/99).

Član 7.

Lice sa invaliditetom doprinosi svojoj profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju:

- školovanjem i stručnim osposobljavanjem, zavisno od svojih mogućnosti, sklonosti i sposobnosti;
- prijavljivanjem na oglase o zapošljavanju na poslove za koje ispunjava predviđene uslove i koje je u stanju obavljati i prihvatanjem ponuđenog zaposlenja na takvim poslovima;
- prihvatanjem uslova u toku stručnog osposobljavanja i rada;
- saradnjom po pitanjima stručnog osposobljavanja sa ljekarom, defektologom, psihologom, socijalnim radnikom, pravnikom, tehnologom;
- prihvatanjem ponude za promjenu radnog mjesta odnosno rasporeda na druge odgovarajuće poslove zbog prestanka potrebe ili nemogućnosti obavljanja dosadašnjih poslova;
- stručnim osposobljavanjem tokom rada, po potrebi i dokvalifikacijom i prekvalifikacijom, radi zadržavanja zaposlenja.

II – PROFESIONALNA REHABILITACIJA I OSPOSOBLJAVANJE

1. USLOVI ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I OSPOSOBLJAVANJE

Član 8.

Lice sa invaliditetom ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanje pod opštim uslovima, a u slučaju potrebe, zbog vrste i težine invaliditeta ili uspješnosti rehabilitacionog procesa u posebnim školama, ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju i društvima za zapošljavanje lica sa invaliditetom, po prilagođenim ili posebnim programima.

Član 9.

Profesionalnu rehabilitaciju čine mjere i aktivnosti koje se izvode s ciljem da se lice sa invaliditetom osposobi za odgovarajući posao, da se zaposli, posao zadrži i u njemu napreduje ili promijeni zanimanje.

Član 10.

Profesionalna rehabilitacija, u smislu ovog zakona, obuhvata naročito sljedeće mjere i aktivnosti:

- utvrđivanje preostalih radnih i opštih sposobnosti;
- profesionalno informisanje, savjetovanje i procjena profesionalnih mogućnosti;
- analiza tržišta rada, mogućnost zapošljavanja i uključivanja u rad;
- procjena mogućnosti izvođenja, razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja;

- radno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija, održavanje i usavršavanje radnih sposobnosti do zaposlenja;
- izrada plana potrebne opreme i sredstva za rad;
- informisanje i savjetovanje o pomoćnoj tehnologiji u učenju i radu;
- pojedinačni i zajednički programi za uključivanje lica sa invaliditetom u zajednicu;
- prijedlozi o primjeni različitih tehnologija i tehnika u učenju i radu, uz procjenu mogućnosti primjene;
- razvoj motivacije i osposobljavanje lica sa invaliditetom o korištenju odabrane tehnologije;
- informisanje i podrška u izvorima finansiranja;
- pripremanje i stručna pomoć pri osposobljavanju i obrazovanju;
- tehnička pomoć, podrška, praćenje i procjena rezultata u primjeni ovih mjera i aktivnosti;
- pripremanje lica sa invaliditetom na radnom mjestu po zaposlenju i druge mjere i aktivnosti od značaja za profesionalnu rehabilitaciju lica sa invaliditetom.

Član 11.

Trajanje profesionalne rehabilitacije zavisi od preostalih radnih sposobnosti i složenosti njenog organizovanja i izvođenja.

Profesionalnu rehabilitaciju organizuje i izvodi ustanova za profesionalnu rehabilitaciju, srednja škola, društvo za zapošljavanje lica sa invaliditetom ili drugo pravno lice, koje ispunjavca uslove za osposobljavanje u skladu sa ovim zakonom.

Član 12.

O priznavanju prava na profesionalnu rehabilitaciju odlučuje u prvom stepenu kantonalna služba za zapošljavanje, nadležna prema prebivalištu lica sa invaliditetom. Postupak za priznavanje prava iz stava 1. ovog člana pokreće se na osnovu zahtjeva lica sa invaliditetom, njegovog zakonskog zastupnika ili staratelja.

Uz zahtjev se prilaže dokaz o utvrđenom invaliditetu, odnosno, smanjenoj radnoj sposobnosti.

O žalbi protiv prvostepenog rješenja službe iz stava 1. ovog člana odlučuje kantonalno ministarstvo nadležno za rad i socijalnu politiku.

2. USTANOVA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU

Član 13.

Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju (u daljem tekstu: ustanova), u smislu ovog zakona, je ustanova za organizovanje i provođenje profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom, u skladu sa odredbom člana 10. ovog zakona.

Ustanovu mogu osnovati Federacija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), kanton, jedinica lokalne uprave, Federalni zavod za zapošljavanje, udruženje lica sa invaliditetom, humanitarna organizacija, vjerska zajednica i druga pravna i fizička lica.

Bliže uslove za osnivanje i rad ustanove, posebno u pogledu prostora, opreme i stručnog kadra, propisuje kantonalni ministar nadležan za poslove socijalne zaštite.

Član 14.

Sredstva za rad ustanove obezbjeđuje osnivač i Fond.

Ustanova može ostvariti prihode i pruženjem usluga korisnicima, prodajom proizvoda nastalih u toku profesionalne rehabilitacije, od poklona, legata i drugih izvora, u skladu sa aktom o osnivanju ustanove.

III – ZAPOŠLJAVANJE I RAD LICA SA INVALIDITETOM

1. PRAVO NA ZAPOŠLJAVANJE

Član 15.

Lica sa invaliditetom zapošljavaju se i rade na tržištu rada pod opštim i posebnim uslovima.

Pod opštim uslovima zapošljavaju se lica sa invaliditetom na otvorenom tržištu rada, u državnim organima, organima pravosuđa, organima lokalne uprave, javnim službama, ustanovama, fondovima i privrednim društvima koja nisu osnovana za zapošljavanje lica sa invaliditetom, u skladu sa zakonom.

Pod posebnim uslovima zapošljavaju se lica sa invaliditetom u ustanovi ili privrednom društvu koja su osnovana radi zapošljavanja lica sa invaliditetom i koja se, uz primjenu olakšica iz člana 44. ovog zakona, ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada ili održati svoje zaposlenje.

Pod zapošljavanjem pod posebnim uslovima, u smislu ovog zakona, smatra se i samozapošljavanje (otvaranje obrta, obavljanje samostalne djelatnosti i obavljanje poljoprivredne djelatnosti kao jedinog i glavnog zanimanja).

Pravo na zapošljavanje pod posebnim uslovima propisano članom 21. ovog zakona imaju lica sa invaliditetom sa najmanje 60% invaliditeta, lica sa najmanje 70% tjelesnog oštećenja, ukoliko to oštećenje ima za posljedicu smanjenje radne sposobnosti iz člana 3. ovog zakona i lica sa lakom i umjerenom mentalnom retardacijom.

Pod posebnim uslovima iz stava 3. ovog člana smatraju se uslovi koji su prilagođeni psihofizičkim i drugim sposobnostima lica sa invaliditetom.

Član 16.

Pravo na zapošljavanje, u smislu ovog zakona, ima lice sa invaliditetom kod kojeg je utvrđena preostala radna sposobnost i koje je radno osposobljeno.

Ako se radno osposobljavanje vrši dokvalifikacijom ili prekvalifikacijom lica sa invaliditetom radi njegovog zapošljavanja, taj vid radnog osposobljavanja može ostvariti lice sa invaliditetom koje nije navršilo 55 godina života (muškarac), odnosno 50 godina (žena) i koje se, obzirom na prirodu i vrstu preostale radne sposobnosti, može osposobiti za rad na odgovarajućem poslu s punim radnim vremenom, što utvrđuje stručni organ za ocjenjivanje radne sposobnosti po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 17.

Upućivanje lica sa invaliditetom na zapošljavanje vrši pravno i drugo lice kod kojeg je lice sa invaliditetom u radnom odnosu, a kantonalna služba za zapošljavanje za lica sa invaliditetom koja nisu u radnom odnosu.

2. USLOVI ZA ZAPOŠLJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM

A) ZAPOŠLJAVANJE POD OPŠTIM USLOVIMA

Član 18.

Prilikom zapošljavanja lica sa invaliditetom pod opštim uslovima, privredni i drugi pravni subjekti iz člana 15. stav 2. ovog zakona, dužni su ta lica zapošljavati srazmjerno ukupnom broju zaposlenih u tom subjektu, i to:

- do 31. decembra 2006. najmanje jedno lice sa invaliditetom na svakih 49 zaposlenih;

- do 31. decembra 2007. najmanje jedno lice sa invaliditetom na svaka 32 zaposlena;
- do 31. decembra 2008. najmanje jedno lice sa invaliditetom na svaka 24 zaposlena;
- do 31. decembra 2009. najmanje jedno lice sa invaliditetom na svakih 19 zaposlenih;
- do 31. decembra 2010. najmanje jedno lice sa invaliditetom na svakih 16 zaposlenih.

Subjekti koji ne ispune obavezu iz stava 1. ovog člana dužni su mjesečno pri isplati plata, obračunati i uplatiti u Fond doprinos za podsticanje rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, u visini 40% prosječne plaće u Federaciji, za svako lice sa invaliditetom koje su bili dužni zaposliti u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Član 19.

Privredni i drugi pravni subjekti koji su osnovani u skladu sa zakonom, a ne podliježu obavezi zapošljavanja lica sa invaliditetom iz člana 18. ovog zakona, mogu zapošljavati ta lica na odgovarajuće poslove u skladu sa ovim zakonom i po tom osnovu ostvariti određene stimulanse i povlastice, u skladu sa zakonom.

Pravni subjekti iz stava 1. ovog člana dužni su svakog mjeseca, prilikom isplate plata uplaćivati u Fond poseban doprinos u visini 0,5% iznosa isplaćene mjesečne bruto plaće svih zaposlenih.

Odredba iz stava 2. ovog člana ne odnosi se na pravne subjekte koji ispunjavaju uslove iz člana 18. stav 1. ovog zakona.

Obaveza iz stava 2. ovog člana ne odnosi se na strana diplomatska i konzularna predstavništva, privredna društva za zapošljavanja lica sa invaliditetom, zaštitne radionice, radne centre i ustanove za profesionalnu rehabilitaciju.

Federalni ministar nadležan za rad i socijalnu politiku (u daljem tekstu: Ministar) donijet će propis kojim će se utvrditi radna mjesta i poslovi na kojima, pri zapošljavanju lica sa invaliditetom, uz zadovoljenje ostalih potrebnih uslova, prednost imaju osobe sa 100%-tnim invaliditetom.

B) ZAPOŠLJAVANJE POD POSEBNIM USLOVIMA

Član 20.

Zapošljavanje lica sa invaliditetom pod posebnim uslovima podrazumijeva zapošljavanje ovih lica u privrednim društvima i ustanovama.

3. PRIVREDNO DRUŠTVO ZA ZAPOŠLJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM

Član 21.

Privredno društvo za zapošljavanje lica sa invaliditetom, u smislu ovog zakona, je privredno društvo u kome je od ukupno zaposlenih, najmanje 40% lica sa invaliditetom iz člana 15. stav 5. ovog zakona, a najmanje tri lica sa takvim invaliditetom.

Privredna društva za zapošljavanje lica sa invaliditetom u svom sastavu mogu imati kapacitete za smještaj zaposlenih lica sa invaliditetom.

Privredna društva za zapošljavanje lica sa invaliditetom mogu osnovati: Federacija, kantoni, općine, odnosno jedinice lokalne uprave, privredna društva, ustanove, kao i druga pravna lica.

Strana pravna i fizička lica mogu osnovati privredna društva iz ovog člana u skladu sa ovim zakonom i propisima o privrednim društvima o stranim ulaganjima i o politici direktnih stranih ulaganja i drugim propisima.

Član 22.

Privredno društvo iz člana 21. ovog zakona dužno je obezbijediti zastupljenost lica sa invaliditetom u ukupnom broju zaposlenika u srazmjeri iz člana 21. stav 1. ovog zakona.

Član 23.

Pored uslova iz člana 21. ovog zakona, privredno društvo mora imati odgovarajuće prostorije, opremu i stručne radnike potrebne za obavljanje djelatnosti za radno osposobljavanje lica sa invaliditetom.

Bliže uslove iz stava 1. ovog člana, propisuje Ministar.

Ministar obrazuje komisiju koja utvrđuje uslove za početak rada privrednog društva za zapošljavanje osoba sa invaliditetom. U komisiji mora biti najmanje jedan član, kao predstavnik udruženja lica sa invaliditetom.

Član 24.

Privrednom društvu prestaje status privrednog društva za zapošljavanje lica sa invaliditetom, ako u toku rada ne održava odnos zaposlenih utvrđen odredbom člana 21. stav 1. ovog zakona.

Član 25.

Ukoliko za određeno radno mjesto, odnosno posao u privrednom društvu, ima više lica sa invaliditetom, koja ispunjavaju uslove radnog mjesta, prednost imaju lica sa višim stepenom invaliditeta.

Član 26.

Licu sa invaliditetom može se obezbijediti da posao obavlja i kod kuće.

Opštim aktom privrednog društva bliže se utvrđuju uslovi za rad u smislu stava 1. ovog člana.

Član 27.

U cilju obezbjeđenja društvenog uticaja na djelatnost privrednog društva u izvršavanju obaveza prema licima sa invaliditetom i organima i organizacijama koje upućuju lica sa invaliditetom na radno osposobljavanje i njihovo zapošljavanje, privredno društvo dužno je statutom predvidjeti učešće jednog zajedničkog predstavnika organa i organizacije iz člana 39. ovog zakona u radu odgovarajućeg organa tog privrednog društva.

U cilju veće zaštite lica sa invaliditetom, koja su zaposlena, privredno društvo je dužno da statutom predvidi učešće najmanje jednog predstavnika udruženja lica sa invaliditetom na nivou Federacije ili kantona, u radu odgovarajućeg organa tog privrednog društva.

Član 28.

Privredno društvo, u skladu sa ovim zakonom, može ostvariti status zaštitne radionice.

4. ZAŠTITNA RADIONICA

Član 29.

Privredno društvo za zapošljavanje lica sa invaliditetom koje, u odnosu na ukupan broj zaposlenih, zapošljava najmanje 40% lica sa invaliditetom, koja, u

skladu sa zakonom, ostvaruju pravo na pomoć i njegu od strane drugog lica, a najmanje šest lica sa takvim invaliditetom, osvaruje status zaštitne radionice.

Član 30.

Zaštitnu radionicu mogu pojedinačno ili zajednički osnovati jedinice lokalne uprave, privredna društva, službe za zapošljavanje, udruženja lica sa invaliditetom, udruženja poslodavaca, sindikat, humanitarne organizacije, vjerske zajednice ili druga pravna i fizička lica prema odredbama ovog zakona i propisima o privrednim društvima.

Član 31.

Domaći i strani poslodavac može osnovati organizacionu jedinicu za zapošljavanje lica sa invaliditetom, kao posebnu radnu jedinicu.

Radna jedinica za zapošljavanje lica sa invaliditetom ostvarit će status zaštitne radionice, ako ispunjava uslove iz člana 29. ovog zakona i ako je aktom poslodavca osnovana kao posebna obračunska jedinica.

Na radnu jedinicu, koja ostvari status zaštitne radionice, primjenjuju se odredbe ovog zakona i drugog propisa o zaštitnim radionicama.

5. USTANOVA ZA ZAPOŠLJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM

RADNI CENTAR

Član 32.

Radni centar, u smislu ovog zakona, je javna ustanova koja zapošljava lica sa invaliditetom koja se ne mogu zaposliti ili održati zaposlenost pod opštim uslovima niti u privrednim društvima za zapošljavanje lica sa invaliditetom ili u zaštitnim radionicama.

Licem sa invaliditetom iz stava 1. ovog člana smatra se lice koje ne postiže radni učinak veći od 50% primjeren njegovoj dobi, stručnoj spremi i uslovima rada.

Radni centar osniva se radi radno-terapijskih aktivnosti u okviru rehabilitacije i rehabilitacije lica sa invaliditetom.

Radni centar mora imati na radu najmanje 80% lica sa invaliditetom u odnosu na broj zaposlenih.

Radni centar mora za svoj rad ispunjavati uslove u pogledu prostora, opreme i stručne spremljenika.

Bliže uslove za rad radnog centra propisuje Ministar.

Član 33.

Radni centar mogu osnovati Federacija, kanton, jedinica lokalne uprave, služba za zapošljavanje, udruženje lica sa invaliditetom, humanitarna organizacija, vjerska zajednica i druga pravna i fizička lica.

Radni centar može se osnovati kao posebna organizaciona jedinica zaštitne radionice.

Sredstva za rad radnog centra obezbjeđuju osnivač, kantonalna ministarstva nadležna za socijalnu zaštitu sa čijih područja su korisnici usluga, kantonalna služba za zapošljavanje i Fond.

Član 34.

Licu sa invaliditetom, koje se na osnovu radnih i opštih sposobnosti ne može zaposliti i održati zaposlenje u privrednom društvu za zapošljavanje lica sa invaliditetom ili u zaštitnoj radionici, može se obezbjeđiti rad u radnom centru.

Lice sa invaliditetom u radnom centru ima položaj korisnika usluga.

Upućivanje lica sa invaliditetom na rad u radni centar može zahtijevati to lice, njegov zakonski zastupnik ili staratelj ili drugo fizičko i pravno lice.

O pravu na rad lica sa invaliditetom u radnom centru odlučuje u prvom stepenu služba za zapošljavanje nadležna prema prebivalištu lica sa invaliditetom, a u drugom stepenu Federalni zavod za zapošljavanje.

Član 35.

Na osnivanje i rad privrednih društava i ustanova za zapošljavanje lica sa invaliditetom primjenjuju se opći propisi o privrednim društvima i ustanovama, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

6. SAMOZAPOŠLJAVANJE I ZAPOŠLJAVANJE U SAMOSTALNOJ DJELATNOSTI

Član 36.

Zapošljavanjem, pod posebnim uslovima lica sa invaliditetom, smatra se i samozapošljavanje i zapošljavanje i rad u samostalnoj djelatnosti vlastitim sredstvima ili sredstvima članova porodice lica sa invaliditetom.

Lica iz stava 1. ovog člana, ostvaruju prava na olakšice u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

IV – RADNI ODNOS I EVIDENCIJA O ZAPOSLENIM LICIMA SA INVALIDITETOM

Član 37.

Lice sa invaliditetom zasniva radni odnos i ostvaruje svoja prava i obaveze u skladu sa propisima o radu, drugim propisima, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu.

Član 38.

O licima sa invaliditetom, zaposlenim u skladu sa ovim zakonom, vodi se evidencija. Evidenciju lica iz stava 1. ovog člana vodi služba za zapošljavanje nadležna prema prebivalištu lica sa invaliditetom.

Sadržaj evidencije i način njenog vođenja pravilnikom propisuje Ministar. Pravna i druga lica su dužna nadležnoj službi za zapošljavanje dostavljati podatke o licima sa invaliditetom, koja su kod njih u radnom odnosu, a naročito:

- ime, prezime i adresa prebivališta,
- dan zasnivanja radnog odnosa,
- dan prestanka radnog odnosa,
- dokaz o ispunjavanju uslova iz čl. 15. i 16. ovog zakona.

Rok dostavljanja podataka iz stava 4. ovog člana za lica sa invaliditetom koja su u radnom odnosu je 60 dana od dana stupanja na snagu propisa iz stava 3. ovog člana, a za novozaposlena lica sa invaliditetom, rok je 15 dana od dana početka rada. U slučaju prestanka radnog odnosa, rok je 15 dana od prestanka radnog odnosa lica sa invaliditetom.

V – SREDSTVA ZA REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM

Član 39.

Sredstva za rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom obezbjeđuju pravna i druga lica kod kojih je lice sa invaliditetom bilo u radnom odnosu na dan utvrđivanja invalidnosti, odnosno preostale radne sposobnosti.

Za lica koja na dan utvrđivanja invalidnosti, odnosno preostale radne sposobnosti nisu bila u radnom odnosu, sredstva za rehabilitaciju i zapošljavanje obezbjeđuju se iz sredstava:

- Federalnog zavoda za zapošljavanje.
- Federalnog zavoda za penzijsko-invalidsko osiguranje.
- kantonalne službe za zapošljavanje,
- udruženja poslodavaca,
- budžeta općine,
- budžeta grada,
- budžeta kantona,
- budžeta Federacije.

U finansiranju radnog osposobljavanja i zapošljavanja lica sa invaliditetom mogu učestvovati i drugi pravni subjekti (komore, fondovi i sl.).

VI – ORGANI UPRAVLJANJA I RUKOVOĐENJA U USTANOVAMA I PRIVRED- NIM DRUŠTVIMA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJA- VANJE LICA SA INVALIDITETOM

Član 40.

Aktom o osnivanju i statutom ustanove i privrednih društava za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom bliže se uređuju, u skladu sa zakonom, pitanja osnivanja, nadležnosti i ovlaštenja organa i drugih tijela koja upravljaju i obezbjeđuju društveni interes u tim ustanovama i privrednim društvima.

Organi i tijela iz stava 1. ovog člana su:

1. Upravni odbor,
2. Direktor.
3. Stručni odbor.

Član 41.

Upravni odbor raspravlja i odlučuje o svim pitanjima predviđenim zakonom i aktom o osnivanju.

Rad upravnog odbora je javan, osim kada se raspravlja i odlučuje o pitanjima vezanim uz lične podatke, kao i o pitanjima i činjenicama čijim bi iznošenjem u javnost moglo doći do nanošenja moralne, poslovne i materijalne štete ustanovi, privrednom društvu, zaštitnoj radionici ili drugoj fizičkoj i pravnoj osobi.

Statutom se bliže utvrđuje u kojim slučajevima je isključena javnost, kao i druga pitanja u vezi rada upravnog odbora.

Član 42.

Direktor organizuje i vodi rad i poslovanje, predstavlja i zastupa ustanovu, privredno društvo, zaštitnu radionicu i radni centar.

Direktora javne ustanove i radnog centra imenuje upravni odbor na vrijeme od četiri godine, uz prethodnu saglasnost osnivača. Ista osoba može se ponovo imenovati za direktora.

Za direktora može biti imenovan državljanin Bosne i Hercegovine koji ima visoku stručnu spremu i najmanje tri godine radnog iskustva u struci.

Postupak i uslovi imenovanja direktora ustanove, privrednog društva, zaštitne radionice i radnog centra, uređuju se aktom o osnivanju i statutom, u skladu sa propisima o privrednim društvima i ustanovama.

Član 43.

Stručni odbor osniva se u ustanovi, privrednom društvu, zaštitnoj radionici i radnom centru, ako je broj lica sa invaliditetom koja se osposobljavaju, ili rade, veći od 30. Djelokrug, imenovanje i sastav stručnog odbora određuju se aktom o osnivanju ili statutom.

Rad stručnog odbora je zatvoren za javnost kad se raspravlja o ličnim stvarima lica sa invaliditetom, kao i u slučajevima utvrđenim statutom.

VII – OLAKŠICE PRI ZAPOŠLJAVANJU LICA SA INVALIDITETOM

Član 44.

Pravno i drugo lice, koje zapošljava lice sa invaliditetom (u daljem tekstu: poslodavac), ima pravo na:

1. poreske i carinske olakšice, utvrđene poreskim i carinskim propisima;
2. pogodnosti po osnovu statusa poslodavca;
3. novčanu nadoknadu;
4. stimulans predviđen ugovorom o zapošljavanju lica sa invaliditetom, zaključenim s Fondom, službom za zapošljavanje, fondom za penzijsko-invalidsko osiguranje, nadležnom službom socijalne zaštite, jedinicom lokalne uprave ili s drugim poslodavcem (u daljem tekstu: nosilac obezbjeđenja zapošljavanja).

Olakšice i druga prava iz stava 1. ovog člana poslodavac ostvaruje, bez obzira da li je lice s invaliditetom prethodno bilo prijavljeno na evidenciji nezaposlenih službe za zapošljavanje.

Član 45.

Privredno društvo za zapošljavanje lica sa invaliditetom i zaštitna radionica su u skladu sa članom 44. stav 1. tač. 1. i 2. ovog zakona oslobođeni plaćanja:

1. poreza na specifične načine ostvarivanja prihoda, kao što je lutrija, tombola ili druga vrsta nagradne igre i razne jednokratne dobrotvorne akcije neekonomske prirode;
2. poreza na svaki vid stavljanja privatne svojine u javnu svojinu u korist privrednog društva;
3. poreza u slučaju sticanja prava svojine na nepokretnosti bez obzira na osnov sticanja kupovina, poklon, legat, testament i dr.);
4. porez na dobit ukoliko se dobit ulaže u daljni razvoj privrednog društva za zapošljavanje lica sa invaliditetom i zaštitnih radionica;
5. naknade za eksploataciju šuma; 6. članarine za turističke zajednice; 7. komunalnih, administrativnih i dr. vrsta taksi.

Privredno društvo, ustanova i zaštitna radionica plaćaju komunalne usluge, telefonske usluge i troškove električne energije, pod uslovima koji važe za domaćinstva.

Član 46.

Državni organi dužni su najmanje 20% svojih potreba za proizvodima, koje proizvode privredna društva za zapošljavanje lica sa invaliditetom i zaštitne radionice, zadovoljavati od ovih privrednih društava, pod uslovima koji važe na tržištu.

Obim poslova iz stava 1. ovog člana utvrđuje se na početku svake kalendarske godine ugovorom između državnih organa općina, kantona i Federacije i privrednih društava za zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Član 47.

Novčana nadoknada iz člana 44. stav 1. tačke 3. ovog zakona, određuje se u visini uplaćenog obaveznog doprinosa na plaće utvrđenog po propisima obaveznog penzijskog i invalidskog osiguranja uplaćenog obaveznog doprinosa na plate, utvrđenog po propisima o osnovnom zdravstvenom osiguranju i uplaćenog obaveznog doprinosa na plate utvrđenog prema zakonu koji uređuje posredovanje pri zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na pravna i druga lica iz člana 15. stav 2. ovog zakona.

Član 48.

Zahtjev za isplatu novčane nadoknade poslodavac podnosi Fondu. Uz zahtjev se prilaže obračun novčane nadoknade sa podacima o licima sa invaliditetom i o uplaćenim doprinosima na plaću za to lice, dokaz da su za sve zaposlenike ti doprinosi, primjerci obračuna plaće lica sa invaliditetom, a za lice sa invaliditetom koje se prvi put zapošljava i dokazi o zapošljavanju i invaliditetu.

Poslodavac može za isplatu novčane nadoknade podnijeti po isteku mjeseca ili tromjesječna tekuće godine.

Novčana nadoknada isplaćuje se, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Član 49.

Privredno društvo za zapošljavanje lica sa invaliditetom, koje ostvari status zaštitne radionice, u skladu sa ovim zakonom, ima pravo na novčanu nadoknadu iz ovog zakona za sve zaposlenike.

Član 50.

Fond je Waken da kod poslodavca nadzire pravilnost obračuna novčane nadoknade, vjerodostojnost priloženih dokaza i drugih dokumenata.

Član 51.

Postojeći propisi, kojima se privredna društva za zapošljavanje osoba sa invaliditetom oslobađaju od plaćanja doprinosa na plaće osoba sa invaliditetom, primjenjivati će se do uspostavljanja uslova za ostvarivanje prava iz člana 45. ovog zakona.

Član 52.

Stimulans predviđen ugovorom o zapošljavanju lica sa invaliditetom zaključenim s nosiocem obezbjeđenja zapošljavanja iz člana 44. tačke 4. su jednokratna materijalna davanja, sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada, kreditna sredstva po povoljnijim uslovima namjenjena kupovini strojeva, opreme, alata, pribora potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom, poslovnog

prostora i sredstava naknade razlike zbog smanjenog učinka ili za sufinansiranje dijela plate asistenta (pomagaća u radu) lica sa invaliditetom u toku rada.

Prava iz ovog člana mogu ostvariti svi poslodavci koji zapošljavaju lica sa invaliditetom uključujući privredna društva za zapošljavanje lica sa invaliditetom i zaštitne radionice.

Član 53.

Privredna društva, zaštitne radionice i ustanove mogu primati pomoći i darove u novcu ili materijalnim sredstvima.

Namjenu pomoći, odnosno dara određuje darodavac.

Pomoć i darove u novcu ili drugim materijalnim sredstvima privrednih društava, ustanove i zaštitne radionice vode i koriste kao sredstva posebne namjene.

Sredstva posebne namjene vode se na posebnom računu. Korisnici sredstava posebnog računa iz stava 1. ovog člana dužni su za svaku finansijsku godinu dostaviti Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje finansijski izvještaj o prihodima i rashodima sredstava posebne namjene.

Ustanove i radni centar moraju novčana sredstva posebne namjene iz stava 1. ovog člana, koja nisu utrošena za namjene iz stava 2. ovog člana, uplatiti u Fond.

Član 54.

Pravo na poreska i carinska olobođenja i olakšice predviđene carinskim i poreskim propisima, kao i prava i olakšice predviđene ovim zakonom i drugim propisima, pripadaju i licima sa invaliditetom koja obavljaju samostalnu djelatnost ili poljoprivrednu djelatnost kao jedino i glavno zanimanje.

Prava iz stava 1. ovog člana pripadaju i roditelju, bračnom drugu ili djetetu koji sa tom osobom zasnuje radni odnos u svojstvu zaposlenog i koji prema toj osobi ispunjava obaveze poslodavca iz radnog odnosa.

Prava iz stava 1. ovog člana pripadaju i roditelju, i bračnom drugu ili djeci lica sa invaliditetom koja su starija od 15 godina i mlađa od 65 godina, koja obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino i glavno zanimanje i koja za lica sa invaliditetom, kao člana domaćinstva, plaćaju obavezne doprinose za zdravstveno osiguranje i za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Potvrdu o ispunjavanju uslova iz st. 2. i 3. ovog člana, na zahtjev lica iz stava 1. ovog člana, izdaje organ lokalne uprave nadležan za rad.

VIII – FOND ZA PROFESIONALNU RAHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM

Član 55.

Fond je javna ustanova koju osniva Parlament Federacije Bosne i Hercegovine. Fondom upravlja upravni odbor od najmanje sedam članova koje imenuje i razrješava Vlada Federacije, s tim da u upravnom odboru trebaju biti najmanje dva predstavnika udruženja lica sa invaliditetom.

Direktora Fonda imenuje upravni odbor uz saglasnost Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 56.

Prihode Fonda čine: sredstva iz budžeta Federacije, sredstva posebnog doprinosa iz čl. 18. i 19. ovog zakona,

- sredstva Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 10% od sredstava doprinosa za nezaposlenost,
- sredstva kantonalnih zavoda za zapošljavanje u iznosu od 5% od sredstava doprinosa za nezaposlenost,

- neutrošena sredstva za posebne namjene iz člana 53. stav 5. ovog zakona,
- drugi prihodi ostvareni na osnovu zakona i drugih propisa i donacije domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica.

Član 57.

Fond obavlja sljedeće poslove:

- provodi politiku razvoja i unapređivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanje lica sa invaliditetom, osim obrazovnih ustanova čija je osnovna djelatnost sticanje osnovnog i srednjeg obrazovanja, finansira i sufinansira ustanove i radne centre, vrši isplate novčanih nadoknada i stimulansa, sufinansira programe za održavanje zaposlenosti lica sa invaliditetom;
- vrši nadzor nad ostvarivanjem prava na novčanu nadoknadu i korišćenje drugih sredstava Fonda,
- druge poslove predviđene odlukom o osnivanju Fonda i statutom Fonda.

Ukoliko sredstva fonda, prikupljena po osnovama utvrđenim članom 56. nisu dovoljna za podmirenje svih obaveza nastalih u toku godine, nedostajuća sredstva obezbjeđuje se iz budžeta Federacije.

Član 58.

Nadzor nad korištenjem Fonda vrši Federalno ministarstvo finansija-Federalno ministarstvo finansija, u skladu sa zakonom.

Fond je Waken da pozove korisnika sredstava Fonda da, u roku koji ne može biti kraći od tri dana, ni duži od osam radnih dana, otkloni greške u obračunu novčanog stimulansa, te da, uz zahtjev za odobrenje sredstava Fonda po drugom osnovu, priloži posebne dokaze.

Korisnik sredstava Fonda dužan je Fondu nadoknaditi štetu:

- ako je sredstva Fonda ostvario na osnovu neistinitih ili netačnih podataka ili na drugi protivpravni način, odnosno u većem obimu nego što mu pripadaju,
- ako je sredstva Fonda koristio protivno namjeni radi koje su mu odobrena.

Korisnik sredstava Fonda dužan je Fondu vratiti sredstva stečena bez zakonske osnove.

IX - NADZOR

Član 59.

Nadzor nad zakonitošću rada i opštih akata, ustanova, privrednih društava, zaštitnih radionica i radnog centra vrši federalno i kantonalna ministarstva nadležna za poslove rada i socijalne politike i Federalno ministarstvo finansija – Federalno ministarstvo finansija, u skladu sa zakonom.

Nadzor nad stručnim radom ustanova, privrednih društava i zaštitnih radionica vrši federalno i kantonalna ministarstva nadležna za poslove rada i socijalne politike.

Sadržaj i način provođenja nadzora iz st. 1. i 2. ovog člana propisuju ministri nadležni za rad i socijalnu politiku.

X - KAZNE NE ODREDBE

Član 60.

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 15.000,00 KM kazniće se za prekršaj poslodavac:

1. koji ne uplati poseban doprinos (član 18. stav 2. i član 19. stav 2.)

2. koji prema invalidnoj osobi postupi protivno odredbama člana 15, 3. koji ne dostavi podatke o licima sa invaliditetom (član 38.),

Novčanom kaznom od 1.500,00 do 17.000,00 KM kazniće se za prekršaj poslodavac:

1. koji sredstva posebne namjene koristi nenamjenski (član 53. stav 2. i 3.),
2. koji sredstva posebne namjene ne vodi na posebnom računu (član 53. stav 4.),
3. koji ne donese ili ne dostavi godišnji finansijski izvještaj o sredstvima posebne namjene (član 53. stav 4.),
4. koji u Fond ne uplati neutrošena sredstva posebne namjene (član 53. stav 5.).

Novčanom kaznom od 100,00 do 1.700,00 KM za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice kod poslodavca.

XI – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 61.

Ustanove, privredna društva i druga pravna lica, koja zapošljavaju lica sa invaliditetom, dužni su da svoje poslovanje i organizaciju usklade sa ovim zakonom u roku od osam mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 62.

Parlament Federacije donijeće osnivački akt iz člana 55. stav 1. ovog zakona, u roku od četiri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Vlada Federacije imenovat će Upravni odbor Fonda u roku od 60 dana od dana donošenja osnivačkog akta iz stava i ovog člana.

Upravni odbor Fonda imenovat će direktora Fonda u roku od 30 dana od dana imenovanja Upravnog odbora iz stava 2 ovog člana.

Član 63.

Propisi iz člana 13. stav 3, člana 19. stav 5. i člana 32. stav 6. ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 64.

Fond je dužan donijeti i objaviti Odluku o načinu ostvarivanja prava na novčani stimulans iz člana 44. stav 1. tačka 4. ovog zakona, u roku od dva mjeseca od dana početka rada Fonda.

Član 65.

Novčani stimulans iz člana 44. ovog zakona usklađivaće se svakih mjesec dana od dana objavljivanja odluke iz člana 64. ovog zakona.

Član 66.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".
